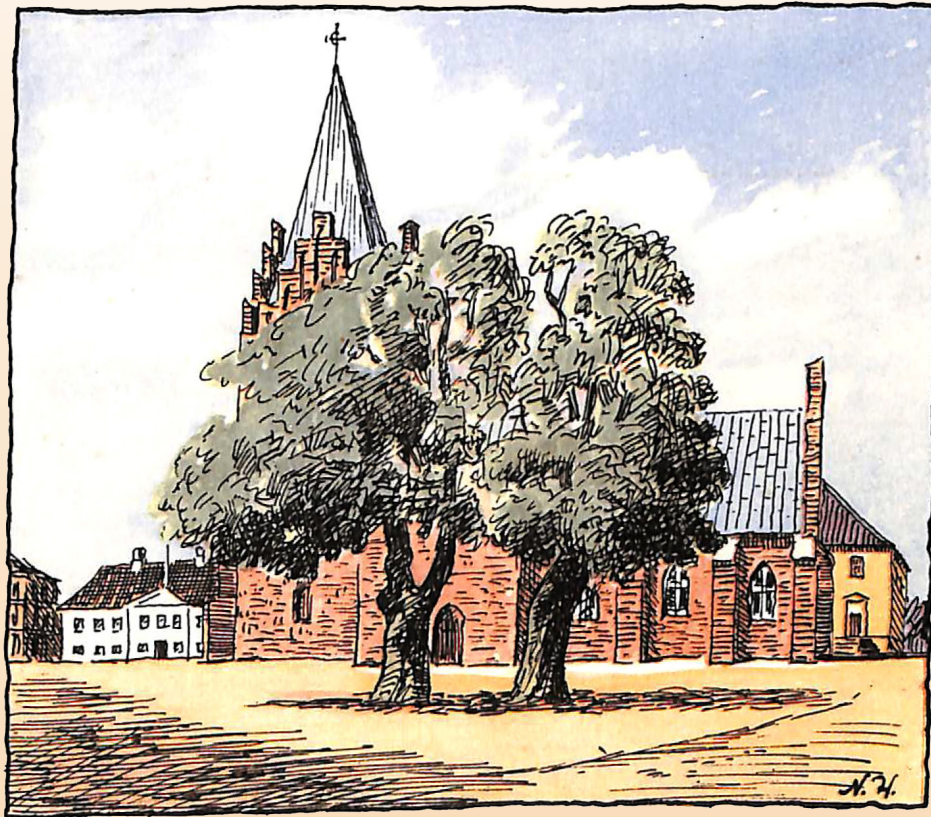

Jernstøberigården

En gammel Grenaagaards historie

Af Carl Svenstrup

GRENAA

Christiansen & Jørgensens Bogtrykkeri

1927

Jernstøberigården

En gammel Grenaagaards historie

Hvis noget sted i Grenaa kan siges at have undergået en fuldstændig forandring i løbet af det sidste par hundrede år, så er det Torvet.

Dengang lå kirken ganske vist, hvor den ligger nu, men var til alle sider omgivet af kirkegården. Nord for kirken gik kirkegården omtrent ud til midten af det nuværende torv, og syd for gik den ned til de 2 store kastanietræer, der dannede en af indgangene til den. Mellem kirkegården og husrækkerne var der et par ret smalle gader. Den østre var faktisk kun et stræde og kaldes også i gamle dokumenter »Det lidet Stræde, øster for kirken«, den vestre var en gade, knap af bredde som en nutidsgade.

Hvor primitivt det hele var, får man et begreb om ved at høre, at der endogså var bygget ind på kirkegården. Indtil omkring 1790 lå der, skrås over for nuv. Slemmings Bagerbutik, et hus med tilhørende gårdsplads ind imod eller på selve kirkegården. Det tilhørte i et lille halvt århundrede en Erich Andersen Hattemager, eller som man dengang sagde og skrev, slet og ret, Erich Hattemager.

De Ejendomme, som jeg mente at fortælle lidt om, er det nuværende jernstøberi og dets omgivelser, altså

Torvet nr. 6.

(Matr. nr. 125 a m m.).

På den grund, som nu dækkes af jernstøberiet og alt hvad der tilhører, lå for et par århundreder siden byens »Præste-Residentze«.

Den ældste åræstegård, altså for over 300 år tilbage, menes at have ligget i det nuværende Kannikegade, der dengang hed Strandstræde og var byens forbindelsesgade med havnen. Østergade eksisterede ikke på den tid. Denne præslegård er i så fald nedbrændt ved den store brand, som påsattes af svenskerne, som under en del af 30 års krigen

holdt Grenaa besat. Branden, hvorved også kirken gik op i luer, var i året 1627. For en ordens skyld bemærker jeg udtrykkeligt, at afgørende beviser for at præstegården da har ligget i Kannikegade og er afbrændt, ikke kan føres, i hvert fald da ikke i øjeblikket.

»Præste-Residentzen« på Torvet er jo så nok opført i årene efter 1627, og var således omkring 1740, da vor fortælling begynder, over hundrede år gammel og noget forfalden. Den beboedes af den daværende sognepræst Johan Lauritzen Risom. Denne var født i 1707 og var i året 1743 bleven sognepræst i Grenaa. Han var gift 1. gang med Anna Arensberg, hvis fader, mag. Peder Nielsen Arensberg, var præst i Hveisel-Givskud, og han var derved kommen ind i en særlig udpræget præstefamilie, såsom 5 af pastor Arensberg døtre var gift med præster og hans søn ligeledes var præst og faderens efterfølger i embedet. Pastor Risom blev gift 2. gang med Cecilie Giese, men det var først i 1770, adskillige år efter at han havde taget sin afsked som præst.

Pastor Risom spillede en ikke ganske ubetydelig rolle i byen både på kirkeligt og verdsligt område. Det var f.eks. ham, som i forbindelse med byfoged N. E. Behr omkring 1760 bekostede et nyt orgel til kirken, og han må have siddet i ganske gode økonomiske kår, såsom han ejede flere huse i byen og havde penge udestående i andre.

Præstegården, hvori han boede, tilhørte kirken, men var meget forfalden. Derfor bestemte stiftsøvrigheden, at Gården skulle sælges. Ved første auction opnåedes ikke tilfredsstillende bud, ved næste auction d. 23. feb. 1745 blev den tilslået pastor Risom for »252 rdl. courant, klingende Mynt«. Det var dengang en overmåde stor sum for en gammel forfalden gård, men der hørte foruden den allerede nævnte store grund endnu en del jorder til den, som strakte sig vesten om bag nuv. Hotel Dagmars og konsul Sechers grunde. Skødet er ganske morsomt,

og som prøve på datidens stil hidsætter jeg en del deraf i ordret afskrift »- Auctionsskiøde på Præste-Residentzen her i Greenaa til Velærværdige Herr Johan Risom, Sognepræst sammesteds hvori gøres vilterligt, at ieg Christia Bager, Kongl. Mayst Byefoged udi Greenaa i Underdanigst Følge Deres Excellence Høyvelbaarne Hr. Geheime Raad og Stiftsbefalingsmand over Aarhuus Stift, Hr. Jacob Benzon, saavel som Høyædle og Høyærværdige Hr. Peder Hygom, Biskop over dito Stift, Deres Høyere-respective Ordre til Kirkeværgen her ibid. Sr. Rasmus Juul af Dato 12 Febr. sidstleden (hvorefter, Præste Residentzen her anden Gang maatte stilles til Auction og uden videre Approbation til den Høystbydende absolute bortsælges. Efter foregaaende pro- clamation opbødes nævnte Præste Residentze ved offentlig Auction den 23. febr. 1745 med tilliggende Haugesteed og Eiendom, saaledes som det nu forefindes og forige Præster forhen med Rette har nødt (d.v.s. nydt) og tilhørt, intet deraf at fragaae«. Gården blev altså tilslået pastor Risom. Denne havde et par år i forvejen købt naboejendommen mod syd, som lå omtrent hvor nu Hotel »Dagmar« og delvis Mors's ejendom. Denne var han nu i færd med at opbygge sig til en ny præstegård.

Den indkøbte gamle »Præste Residentze« solgte Pastor Risom med det samme til bager Niels Pedersen Lange. Denne frasolgte straks en del havejord, som lå bagved købmandsgården på Søndergade (nuv. Momme & Sechers), men indrettede iøvrigt bageri i den gamle præstebolig. Foruden sit håndværk havde Lange forresten lidt med kirkens tjeneste at gøre, idet han tillige var »Klokker, Graver og Bedemand i Greenaa«.

I 1760 stilledes gården til offentlig auction, og da Lange levede længe efter og senere købte sig et mindre hus på Storegade, og da hans lån på gården endvidere var meget stort, lader det sig formode, at der har

været gjort udlæg i gården, og at det har været tvangsauktion. Den blev tilslået en Peder Jensen Smit i Ebeltoft, som imidlertid straks solgte den videre til byfoged N. E. Behr for en købesum af 200 Rdl.

Niels Erich Behr var i 1757 som en 24-årig ung mand bleven by- og herredsfoged i Grenaa. Uden nærmere heri at give en biografisk skildring af byfoged Behr, som uden mindste tvivl har været en særdeles dygtig mand, og som i næsten et halvt århundrede havde en betydelig indflydelse i byen, skal blot nævnes, at Behr som ganske ung mand var kommen som fuldmægtig til toldforpagteren ved Grenaa Toldsted, et han i 1756 blev examinatus juris og kort efter konstitueredes i byfoged-embedet, hvortil han i 1757 blev udnævnt, efter at den gamle Christian Bager var entlediget. Behr var i 1758 bleven gift med Abigael Cathrine Giese, der formodentlig har været søster til pastor Risoms 2. Hustru.

Behr havde hidtil ikke selv ejet noget hus. Han nedrev straks den købte gamle præstegård og opbyggede den i løbet af 1761, men havde den sorg, at hans hustru døde allerede næste år, altså kort efter indflytningen.

Til gårdens opførelse stiftede han et lån på 400 rdl. hos en velhavende, meget fornem dame i Grenaa, fru obristlieutnantinde von Weinigell, der forresten senere skulle blive hans svigermoder, eftersom han i 1766 ægtede hendes datter Magdalene Christiane.

Denne gård ejede og beboede Behr, indtil han i 1811, kort før sin død, forlod byen og tog bolig hos sin svigersøn, Fr. Stabel, som var herredsfoged i Randers.

I den nyopførte gård må Behr imidlertid - mærkeligt nok - have fundet pladsen for lille, thi i 1775 købte han af sin nabo mod nord, købmand Jens Poulin Winther, som boede på hjørnet i den senere Edv.

Hansen'ske Gaard, et grundstykke på 12 al. i længde og af en tilsvarende bredde (prisen var ikke overvældende, den var 12 rdl.), og på dette grundstykke lod han opføre yderligere 4 fag hus à 3 al. Det er ganske nøjagtigt den grund, hvorpå Vilh. Hansens Boglade nu er beliggende. Winther solgte dog med det forbehold, at der nok i det kommende hus måtte sættes vinduer ud imod hans have, men at de skulle for synes med skærme forneden, således at man kunne færdes ugenert i denne.

Behr blev kort efter kammerråd og senere justilsråd. Han tog sin afsked som byfoged i 1802, men blev boende i byen en lille halv snes år og var bl.a. forligsmægler. Da han i sin høje alderdom forlod byen og flyttede til Randers, solgte han i 1811 sin gård til en enkefru Hingelberg for en købesum af 3950 rdl. dansk courant. Det må erindres, at seddelpengenes værdi i de år var stærkt dalende, så købesummen ville, omregnet i sølv, næppe have været stort over halvdelen af de 3950 rdl. Fru Henriette Hingelberg født Rothe var enke efter sognepræst Hans Peter Hingelberg til Løsning-Hjørning menigheder. Han var død i 1801, og med sine fire børn, 2 sønner og 2 døtre flyttede enken så til Grenaa. Ikke længe efter, nemlig i 1813, giftede hun sig med Grenaa-købmanden Niels Kiersgaard. Hun har været ret velhavende, hvilket ses af, at hun ved skiftet med nørnene i den anledning må tilskrive dem i arv 2250 rd. sølv værdi, hvilket dengang var en meget stor sum. Beløbet udbetaltes ikke straks, men blev stående mod prioritet i gården.

Niels Kiersgaard (såvel som broderen Jens Kiersgaard stammede fra Aarhus og har kun en kortere tid boet her i Grenaa.

Jeg har indtrykket af, at N. Kiersgaard var en »Spekulant«, som begyndte på adskillige ting, men ikke ret fik noget ud af dem. Muligvis har de forvirrede og vanskelige år omkring 1813, som jo i mange måder

ligner den efterkrigstid, som vi nu gennemlever, haft en del af skylden.

Kiersgaard havde i 1811 købt en gård på Nørregade. Han købte senere »Aftenstjernen« på Lillegade, men handelen måtte gå tilbage, fordi han manglede penge. Det hedder meget oplysende i det derom oprettede »forlig« »at da det formedelst Pengenes Forbedring og Pri-sernes deraf fulgte betydelige Nedsættelse på faste Eiendomme fra Niels Kiersgaards Side er umuligt at opfylde de i Købekontrakten ind-gaaede Forpligtelser, saa indvilger Sælgeren i at ophæve denne«.

Kiersgaard oprettede sammen med fuldmægtig Jens Harboe og »Klædefabriqueur« Søren Andersen en klædefabrik udenfor Grenaa »østre Port«. Desværre er det vist ikke muligt at afgøre nøjagtigt, hvor denne byens første fabrik har ligget.

Kiersgaard havde adskillige retstrætter og forlig, mest i anledning af manglende betalingsevne.

Hans søn Peder Kiersgaard blev gift i 1817 (i hjemmet, hvad der dengang var meget almindeligt) med hans kones datter af første ægteskab, den 17-årige Anne Margrethe Hingelberg.

Kiersgaard døde i 1822 og familien rejste vist nok fra Grenaa.

Gården på Torvet, hvorom her tales, og hvor K. selv boede og drev købmandshandel (»Krambod«) solgte han imidlertid allerede i 1814 til en generalmajor Carl v. Telleqvist, der straks flyttede ind og tog gården i besiddelse.

Hvad årsagen har været til, at generalen flyttede hertil, ved jeg ikke. Måske har det stået i forbindelse med, at Grenaa i de foregående år under Napoleons-Krigene havde stor indkvartering, og at hans søn, major Conrad Vilhelm Ahlefeldt Telleqvist-Butler måske har været ansat ved denne.

Faderen døde i 1817 som en 80 år gammel mand. Majoren blev

boende her en del år efter. Han døde i Aarhus. Pastor Richter, Vejen, der er barnefødt i Grenaa, har fortalt mig, at majoren efter gamle folks beretning gerne gik barhovedet på gaden, noget, som jo dengang må have været et særsyn.

Han og de øvrige arvinger solgte i 1825 gården til I. L. Schack, som kun beholdt den i 4 år. Da S. derpå i 1829 nævnes som toldkasserer i Thisted, ligger det nær at antage, at han i det par år har været ansat ved toldvæsenet her, uagtet jeg ikke i mine optegnelser om toldinspektører og toldkasserere i Grenaa kan finde nogen tom plads til Schack.

Køberen var Hans Broch Kruse. Han var født omkr. 1797 i Grenaa og søn af købmand og vicekonsul Amdi C. Kruse (Bedstefader til forhv. kæmner Kruse her i Grenaa). Han indrettede på ny købmandshandel i gården og giftede sig det følgende år med Karen Møller, datter af købmand og agent Rasmus Møller. (Det er i parentes bemærket denne R. Møller, hvis smukke gravsten endnu står ude på kirkegården, umiddelbart op til affaldskassen ved graverens redskabsskur).

Nogle år efter, det var i 1832, købte han af ejeren af nabogården mod syd et stort stykke hus. Det var på 17 fag, og jeg kan ikke se rettere, end at det må have ligget på den grund, hvor nu købmand Mors's hus ligger.

Mere end en halv snes år blev H. B. Kruse ikke ved forretningen. En tid sejlede han som kaptajn med sin svoger, konsul Jahnsens kulgalease, senere flyttede han til Aarhus og kom til at føre smakken til Kalundborg.

Fra H. B. Kruses opbudsbo solgtes gården i 1838 til skomager og brændevinsbrænder Jens Severin Møller. Han boede i det sted, som lå, hvor nu smed Hougaards hus ligger, og han var en af den tids ivrigste ejendomshandlere og har ejet mange af byens ejendomme.

Møller solgte i 1844 gården til kaptajn Knud Knudsen i Nimtofte Mølle. Denne kaptajn Knudsen var senere en meget kendt, velstående og indflydelsesrig mand i Grenaa. Han var født omkr. 1780 og havde i sin ungdom og manddom faret til søs, efter sigende som kaperkaptajn under Napoleonskrigene. Han blev gift omkr. 1815 med Margrethe Cathrine Bang, datter af Grenaakøbmanden Rasmus Bang. Og såsom de nygifte i de følgende år har flere børn i kirke i Grenaa, må de altså have boet her nogle år.

I 1823 købte Knudsen Nimtofte Mølle, hvorhen de rejste. I en snes år forblev de der og vendte altså nu i 1844 tilbage til Grenaa.

Knudsen blev senere svigerfader til de kendte købmænd J. N. Winding, som ejede Købmand Skovs Gård, og C. F. Lund, som ejede købmandsgården på Torvet, hvor nu Banken for Grenaa og Omegn ligger.

Knudsen har jo nok efter at have købt gården boet her en tid. men tilbragte iøvrigt sine sidste år, boende i en lejlighed hos svigersønnen på Torvet (det var den lejlighed, hvor barber Eilertzen senere i lang tid havde barberstue). Knudsen var en meget velstående mand, der handlede med adskillige ejendomme på landet og i byen og tjente derved. Han døde 4. jan. 1860 omtrent 80 år gammel.

Den ejendom, hvorom her tales, altså nuværende jernstøberi, afhændede han i 1849 til svigersønnen J. N. Winding. W. var i 50'erne byens mest omtalte mand. Han handlede med ejendomme efter en større målestok og satte i det følgende Tiår omtrent Grenaa på den anden ende, indtil det hele endte med et knald. Om den indflydelse, som købmand Winding i en årække havde i Grenaa, vidner en lille historie, som er fortalt mig af pastor Richter, Vejen, og som skal være pålidelig: Ved en visitats spurgte præsten et af børnene: »Kan du sige mig, min Dreng, hvem der er almægtig«? Den adspurgte var tilfældigvis søn af

en af Windings daglejere og svarede i sit hjertes troskyldighed: »Almægtig, det er Nicolai Winding«.

Gården her udlejede J. N. Winding til sin broder O. P. F. Winding, i folkevilligheden omtydet til »Op Fatter Winding«. Denne drev isenkramhandel i butikken i nogle år, han var vist nok ungkarl og en meget kendt selskabsbroder, men måtte gå fra forretningen kort før den store brors fallit.

J. N. Winding mageskiftede i 1854 gården med ex. jur. P. A. S. Laurberg.

Peter Adam Severin Laurberg var født i Randers 18. 4 1819, hvor hans fader var amtsfuldmægtig. Faderen blev senere godsforvalter på Benzon med bopæl på Voldbygård og døde i 1838.

P. A. S. Laurberg blev ex. jur. 1839 og året efter - altså i en alder af 21 år! - godsforvalter på Hessel. Senere tillige godsforvalter på Katholm og på Skærvad. Fra 1842 til 1856 var L. ejer af Enslevgaard og havde tillige fiskeriet på Kolindsund i arvefæste på 99 år (fra 1844), hvilket gav betydelige årlige indtægter, men faldt bort ved udtørringen.

Laurberg ejede en stor del af byens jorder, havde også en del jord i forpagtning og drev i det hele et meget betydeligt landbrug. Mange af byens beboere, der ikke selv havde køer, købte mælk hos Laurbergs.

Kendt i byen var hans elegante forspand af 2 snehvide heste, der ofte sås i gaderne. L. tog livligt del i tidens muntre og selskabelige liv.

I Grenaa Avis 11. 3. 1858 lod han indrykke flg.:

»Opfordring.

Da det har været et længe følt savn, at der ikke her i byen findes en Gartner, der vil påtage sig Haugers Vedligeholdelse og Beboernes forsyning med Grøntsager til enhver Tid, så tillader jeg mig herved at

opfordre en, med gode Vidnesbyrd forsynet, duelig Gartner til at ned-sætte sig her i Grenaa, og tilbyder jeg derhos, naar han melder sig hos mig inden denne Maanedes Udgang, at ville overlade ham saavel Bebo-elseslejlighed som fornøden Havejord paa særdeles favorable Vilkaar.

Grenaa, den 11. Marts 1858.

P. Laurberg«.

Tiden var jo dengang således, at næsten alle byens beboere selv havde en lille have ved deres huse og derfra forsynede sig med de nødven-dige grøntsager. Enkelte - f.e.ks. retsvidne de Fönss - averterede grønl-sager til salg, men nogen egentlig gartner fandtes altså ikke dengang i Grenaa, hvad avertissementet tydeligt nok viser. Det må dog bemær-kes, at gartner Lyngby på Hessel (en broder til skrædder A. I. Lyngby, barber Chr. Lyngby og købmand Conrad L.) i en årrække forsynede adskillige familier i Grenaa med havesager. Om Laurbergs opfordring bar Frugt, derom ved jeg intet.

Blandt andre jorder ejede - også den såkaldte »Gildhøj Vange« - el-ler Gylhøj, som den hedder i gamle skøder. - Denne lod godsforvalter Laurberg udstykke i smålodder med henblik på salg til bebyggelse og averterede i Grenaa Avis disse til salg under benyttelse af navne »Gyl-denagrene«, et navn, som jo åbenbart er en senere forvanskning af det gamle navn. Gyldenagrene omfattede alt det, som nu kaldes Grønland og adskilligt mere til.

Noget af det udparcellerede fik L. selv solgt, og resten afhændede senere hans enke. Et par af de ældste huse på Grønland, f.eks. et tid-ligere amtssygehus, opførtes i de år. I 1859, kort før sin død, fik L. ud-nævnelse til prøveprocurator i Nykøbing Sj., men han er næppe nået at komme derover, idet han døde i Grenaa 27. 9. 1859 og ligger begravet

på kirkegården her lige inden for indgangslågen.

Prokurator Laurberg blev gift i 1843 med Johanne Georgine Schou på Østergaard. Hun var bl.a. søster til fotograf A. Schou og til afd. fru Söht. Hun overlevede sin mand i næsten 48 år og døde i København.

En datter er den nylig afd. hoffotograf frk. Julie Laurberg og en søn er provst N. S. Laurberg, tidligere i Stillinge, hvem jeg skylder tak for nogle af de i begyndelsen om prokurator Laurberg meddelte Oplysnin-ger.

Enkefru Laurberg havde efter sin mands død alvorlige pengevan-skeligheder, og kreditforeningen overtog i 1865 gården og solgte den samme år til jernstøber Knud Knudsen, som indrettede det jernstøberi, som endnu drives. Mange å r før var der indrettet et jernstøberi nede ved Vesterport, men det blev ikke af lang varighed, og ejeren måtte flytte fra byen. Knudsen derimod fik held til at oprette en virksomhed, der blev af betydning for byen, og som fik en lang levetid.

Knudsen frasolgte i 1874 den lille nordlige parcel, hvor nu bogla-den er, til købmand Asmussen, og i 1881 solgte han gården og hele virksomheden til jernstøber Eli Herman Jørgensen.

Efter en lille halv snes års forløb solgte Jørgensen i 1890 til Anders Nielsen og J. Brinch Sørensen (den senere bygningsinspektør), og disse to afhændede det så igen efter kun 1 års forløb til den nuværende ejer, fabrikant Otto Hasselbalch.

Bygningens udseende er endnu som den var i 50-60'erne, når und-tages, at butikken tidligere havde indgang fra porten og selvfølgelig havde mindre vinduer end nu.

Torvet nr. 8.

(*Købmand Mors*). Matr. nr. 126.

Som nævnt i det foregående købte købmand H. B. Kruse i 1832 »de 17 nordlige Fag« af den mod syd liggende nabogård, der ejedes af Handelshuset Ree & Co. i Aarhus, som i årene omkring 1830 havde overtaget flere af byens større købmandsgårde.

De solgtes sammen med Kruses øvrige ejendomme til Jens Møller og af ham til kaptajn Knudsen, derpå videre til J. N. Winding, og denne solgte så i 1859 disse 17 fag hus til manufakturhandler Anton Schou. Han var søn af Cato Schou på Østergaard, og jeg formoder, at det er ham, som har nedrevet de gamle bygninger og opført den 2 etages ejendom, som ligger der endnu, og hvori han altså indrettede manufakturhandel. Imidlertid var der allerede et par ældre, grundmurede forretninger af den art i byen, Brokmanns, G. M. Jensens og Starcks, og folks forbrug af manufakturvarer var dengang ikke så stort som nu.

Følgen var, at Schou gik fallit, og kreditforeningen overtog ejendommen i 1865.

Schou gav sig så til at være fotograf. Det var jo dengang en ganske ny kunst, og flere forretningsfolk, hvis handel ikke ret ville gå, indrettede sig så et fotogratisk atelier og slog sig igennem på den måde.

Schou begyndte som fotograf i Mogensgade, hvor senere (Jørgensen) og flyttede derpå til Kannikegade.

Kreditforeningen solgte straks ejendommen til manufakturhandler P. Forum. Som lejer boede i en årrække fra 1866 i en del af ekendommen en toldforvalter, justitsåd L. Strandgaard. Toldkontoret var på 1. sal og toldvarehuset var (vist nok) i gården.

Manufakturhandler Forum blev boende her i en del år, flyttede der på fra byen og udlejede forretningen først til Lunning, senere »Walhal-la« og derpå til Lindberg.

Under ham blomstrede forretningen op, og da han i en lang række år var en af byens kendte skikkelser, skal her anføres nogle træk af hans Liv.

Jens Marius Lindberg var født i Skanderborg d. 4. juli 1848, søn af snedker Lindberg. Efter sin konfirmation kom han i lære hos sin onkel, købmand P. Jensen, på Storegade i Grenaa.

I 1876, da jernbanen åbnedes, og da posthuset flyttede til den nye banegårdsbygning, lejede Lindberg hos postmester Skjerbek det gamle postlokale ude på Østergade, det vil sige de vestligste fag af nuværende læge Ilsøes ejendom. Inventaret var yderst beskedent. Det bestod ganske bogstaveligt kun af en disk og nogle stole, hvorpå varerne lå opstabled.

Nogle år senere flyttede L. op på Torvet, hvor han på hjørnet af Nørregade indrettede en butik, og derpå herned på Søndergade, hvor han forblev til sin død, og hvor han drev en betydelig handel, især med landboere.

Lindberg var ugift, var noget af en særling, men en meget begavet og belæst mand. Som ung havde han som marinesoldat ved intendanturen foretaget lange sørejser til fjerne lande, og kærligheden til rejser beholdt han op i årene, således at han, da han kom til midler; foretog adskillige rejser rundt i Europa.

Lindberg var tillige en stor elsker af naturen og yndede med sin fiskestang at foretage ture langs åen.

Han døde pludselig (Apopleksi) den 2. okt. 1899 og efterlod sig en meget stor formue. 26.000 kr. deraf testamenterede han til Børneasylet i fødebyen Skanderborg, og et lignende beløb til Grenaa Børneasyl. Nævnes kan det også, at han ved at bestemme et beløb til hjælp til opførelse af en pavillon i Anlæget, såfremt Gr. Haandværkerforening

inden en vis nærmere bestemt tid tog fat derpå, blev årsag til, at Pavil-lonen rejstes.

I det offentlige liv deltog købmand Lindberg aldeles ikke. Hans mangeårige kompagnon, frk. Bruun, som har meddelt mig en del træk, lever endnu her i byen. Ejendommen havde 2 butikker. I den nordlige blev drevet isenkram og galanterihandel, men uden held. Dens inde-haver var omkring 1880 en købmand P. Topp, som var gift med Pouline Jensen, datter af manufakturhandler G. M. Jensen (og altså søster til den kendte lieutenant J. Jensen).

Topp gik fallit og rejste til sydamerika, hvor ha n døde efter få års forløb.

Så fik N. C. Fordsmand guldsmedforretning. Den gik godt og Fords-mand købte senere ejendommen af Forums arvinger.

Siden Lindbergs død har forretningen været ført af købmand E. Holch, derpå af P. Thorup, der tillige købte ejendommen, men døde kort efter, og nu tilsidst af købmand Johs. Mors.

Torvet nr. 4

(Vilh. Hansens Bolade) Matr. nr. 125 b og 124 b.

Som omtalt ved jernstøberiet købte byfoged N. E. Behr i 1775 af nabo-en, købmand Poulin Winther, et lille sykke jord ud imod gaden, om-trent 12 × 12 alen i areal. Herpå opførte han 4 fag hus i forlængelse af det øvrige, og disse fag fulgte i et århundrede med hovedejendommen gennem den skiftende række af ejere. I 70'erne var dette stykke udlejet til prokurator G. Neess.

For at skaffe en gårdsplads hertil mageskiftede jernstøber Knudsen i 1873 med købmand J. A. Møller et stykke af sin grund. Han lod sæt-te en etage på huset og solgte det så i 1874 til Rudolf Asmussen, der

her begyndte en manufakturforretning, som imidlertid ikke gik særlig godt, hvorfor han få år efter udlejede - og senere solgte - ejendommen til boghandler Vilhelm Hansen og flyttede fra byen.

Vilh. Hansen er født i Stege 20. febr. 1843, søn af urmager P. Hansen. Efter endt uddannelse i sin fødeby blev han i 1860 bestyrer af C. P. Lunds Enkes Boghandel i Grenaa. Her forblev Vilh. Hansen, indtil han 1. novbr. 1879 selv etablerede sig paa Torvet i den ejedom, som han 2 år senere købte af Asmussen, og hvor han blev boende til sin død.

Efter et langt og smertefuldt sygeleje døde Vilh. Hansen, der var en meget kunstelskende og kunstforstandig Mand, i 1904. Fru Hansen har siden fortsat forretningen med sønnen Knud Hansen som leder.

Bogladen og købmand Mors's ejendomme er jo nærmest sidespring fra selve hovedejendommens historie. Men denne, altså Jernstøberigår-den, er i sin 150-årige tilværelse, som det ses, begyndt som embeds-mandsbolig, har derpå en tid været købmandgård - uden særligt held, for så endelig i de sidste halvhundrede år at være hjemsted for en større industriel virksomhed.

Carl Svenstrup født 23. januar 1881 i Grenaa, død 17. februar 1964 i Grenaa, var bibliotekar, som blev modtager af Dannebrogordenen i 1947. Han er bedst kendt for sit mangeårige arbejde med Grenaa byhistorie.

Svenstrup blev født ind i en skomager familie i Østergade i Grenaa. Han gik ud af Grenaa private Realskole som 14-årig for at komme i lære som skomager. Efter læreårene drog han på valsen bl.a. i Tyskland, men vendte hjem for at læse til lærer. I 1906 blev han færdig som lærer fra Blaagaards Semnarium og vendte tilbage til Grenaa som lærer ved sin gamle realskole.

I forbindelse med 1. verdenskrig blev den daværende bibliotekar ved Grenaa Bibliotek indkaldt og Carl Svenstrup overtog arbejdet som bibliotekar. I 1947 blev han Ridder af Dannebrog og stoppede som lærer for udelukkende at hellige sig biblioteket og »Grenaa Bys Historie«, som han var påbegyndt udgivelsen af i 1933. Byhistorien har fyldt meget i Svenstrups liv, den udkom i perioden 1933-1957 og et komplet sæt indeholder 2.793 sider. Efter næsten 25 års arbejde var »Grenaa Bys Historie« færdig.

Grenaa Købstad bekostede i 1951 et maleri af Svenstrup, der er ophængt på rådhuset i Grenaa. I november 1954 fratrådte han som bibliotekar og i 1958 blev han æresborger i Grenaa. Svenstrup var gift to gange og overlevede begge hustruer, fik to drenge, var aktiv vinterbader og ivrig amatørfotograf. Han døde den 17. februar 1964 på De gamles Hjem, Lillegade 48 i Grenaa.

Informationen er hentet fra Wikipedia.
Kildehenvisninger foreligger sammesteds.
https://da.wikipedia.org/wiki/Carl_Svenstrup